

A Frequency Analysis of Linguistic and Extralinguistic Challenges in the Simultaneous Interpreting of Political Speeches from Arabic into Persian: A Case Study of Sheikh Naim Qassem's Speech (16 February 2026)

Ali Asvadi (Corresponding Author)

**Associate Professor, Department of Arabic Language and Literature,
Kharazmi University, Tehran, Iran
asvadi@khu.ac.ir**

Isa Zare Dorniani

**Associate Professor, Department of Arabic Language and Literature,
Kharazmi University, Tehran, Iran
isazaredorniani@khu.ac.ir**

Taleb Yousefi Maarfvi

**Master's Student in Arabic Language Translation, Kharazmi University,
Karaj, Iran
tyousefim@gmail.com**

Abstract

The growing expansion of political, economic, and cultural interactions between the Islamic Republic of Iran and Arab countries has increasingly highlighted the need for greater attention to Arabic–Persian simultaneous interpreting. Simultaneous interpreting in political discourse is particularly sensitive because of its direct impact on international relations; any error in conveying political concepts, meanings, or positions may have far-reaching consequences for relations between states and peoples. The present study adopts a descriptive-analytical approach to investigate the major challenges involved in Arabic-to-Persian simultaneous interpreting of political discourse, focusing on the political speech delivered by Naim Qassem, Secretary-General of Hezbollah in Lebanon, on February 16, 2026. The research data were collected by comparing the source text with its Persian simultaneous interpretation. The findings indicate that the interpreter's challenges can be broadly classified into two categories: linguistic and extralinguistic challenges. Among the linguistic challenges, the most frequent problems included additions and omissions in the target language (107 cases), the lack of precise equivalents for lexical items and grammatical structures (48 cases), reductions of words and sentences in the source language (28 cases), and borrowing from the source language (21 cases). Regarding extralinguistic challenges, the speaker's high speech rate (18 cases) and the interpreter's difficulties in auditory comprehension (21 cases) were identified as the most significant factors affecting the quality of simultaneous interpreting. Overall, out of 243 identified challenges, linguistic challenges accounted for 83.95% (204 cases), while extralinguistic challenges constituted 16.05% (39 cases). Within the linguistic category, the highest frequency was observed in target-language lexical manipulation, including omission and addition (52.45%), followed by errors in finding equivalents for political terminology (23.53%). Borrowing and source-text omission ranked next in frequency. In the extralinguistic category, impaired auditory

comprehension and the speaker's rapid speech were the principal obstacles to the accurate reconstruction of the discourse message. Therefore, improving the quality of simultaneous interpreting in political contexts requires strengthening interpreters' ability to accurately identify and convey specialized political concepts and terminology, enhancing their skills in equivalence selection and auditory comprehension, and developing their ability to manage psychological pressure and maintain concentration under conditions of rapid speech.

Keywords: Translation Challenges; Interpreting; Simultaneous Interpreting; Political Discourse;

Introduction

Translation has historically played an important role in communication among individuals, societies, and nations and has contributed to the transfer of knowledge, information, concepts, culture, and intellectual and civilizational achievements from one language to another. The expansion of political, cultural, economic, and military relations among countries has further increased the importance of translation in international relations and interactions.

Interpreting has a distinctive position within translation because it requires the immediate transfer of spoken information from one language into another. Simultaneous interpreting is particularly demanding because the interpreter must listen to the source speech, comprehend and process the incoming information, select appropriate equivalents, and reproduce the message in the target language almost simultaneously. This process places considerable linguistic and cognitive demands on the interpreter.

Political discourse is one of the sensitive areas of simultaneous interpreting because it often contains specialized political concepts and terminology and addresses political positions, international relations, security issues, and regional developments. Accurate interpretation therefore requires not only bilingual competence but also familiarity with the political context and specialized terminology. Moreover, factors such as rapid speech, limited processing time, psychological pressure, concentration, and auditory comprehension may affect the quality of interpretation.

The present study examines the Arabic-to-Persian simultaneous interpretation of a political speech delivered by Sheikh Naim Qassem, Secretary-General of Hezbollah in Lebanon, on 27 Bahman 1404, corresponding to 16 February 2026. The study aims to identify the principal linguistic and extralinguistic challenges in the interpretation, determine their frequency and distribution, and provide practical solutions for addressing them. Particular attention is given to lexical increase and reduction, equivalence selection, borrowing from the source language, auditory comprehension, and the speaker's speech rate.

Literature Review

Previous studies have examined different aspects of simultaneous and consecutive interpreting and the challenges involved in the process. Mahmudzadeh (2003) examined time as a major difference between simultaneous and written translation. Faghihi and Salmani (2015) investigated the challenges of Persian-Arabic and Arabic-Persian simultaneous interpreting. Khosh-Saligheh and Sakhaf (2015) examined linguistic and extralinguistic challenges in consecutive interpreting through an analysis of a speech by Barack Obama. Shafiei et al. (2018) studied visual training in interpreting classes, while Jafari (2018) analyzed ideological aspects of interpreting Hassan

Rouhani's speech at the United Nations. Kowari et al. (2019) investigated the challenges of Persian-to-Arabic simultaneous interpreting in military discourse. Ghasemi et al. (2021) examined short-term memory in Arabic-Persian and Persian-Arabic interpreting, and Esmaili and Keshavarz (2022) conducted a pathological study of challenges in political simultaneous interpreting, focusing on a speech by Seyed Hassan Nasrallah.

According to the present study, despite these investigations, research specifically addressing Arabic-to-Persian simultaneous interpreting of political discourse remains limited. The present research therefore focuses on an actual political speech and its Persian simultaneous interpretation and systematically examines the frequency and distribution of linguistic and extralinguistic challenges.

Methodology

The study employs a descriptive-analytical method. The research material is the political speech delivered by Sheikh Naim Qassem, Secretary-General of Hezbollah in Lebanon, on 27 Bahman 1404 (16 February 2026), together with its Persian simultaneous interpretation. The complete speech lasts 38 minutes and 22 seconds and consists of two sections. The first section concerns the commemoration of three Hezbollah commanders—Sheikh Ragheb Harb, Sayyed Abbas al-Moussawi, and Hajj Imad Mughniyeh—and was excluded from the analysis. The second section begins at 14 minutes and 23 seconds and concerns political developments in West Asia; therefore, it constitutes the main material of the study.

The audiovisual materials were obtained from the Al-Manar archive and the archive of Channel Six of the Islamic Republic of Iran Broadcasting. After examining the quality of the recordings, the Arabic speech and its Persian simultaneous interpretation were transcribed and compared. The main challenges observed in the interpretation were identified, their frequency was determined, and the cases were analyzed according to the theoretical framework of the research. Practical solutions were also proposed for the identified challenges.

The linguistic challenges were classified into four categories: increase and reduction of lexical items in the target language; incorrect lexical equivalence from the source language; reduction of source-language words and sentences; and lexical borrowing from the source language. The extralinguistic challenges consisted of incorrect auditory comprehension and the speaker's speech rate. The frequency of each category was calculated and representative cases were examined.

Findings

The analysis identified 243 challenges in the Arabic-to-Persian simultaneous interpretation of the selected political speech. Of these, 204 cases (83.95%) were linguistic and 39 cases (16.05%) were extralinguistic. Among the linguistic challenges, increase and reduction of lexical items in the target language occurred most frequently, with 107 cases (52.45%), followed by incorrect lexical equivalence from the source language with 48 cases (23.53%), reduction of source-language words and sentences with 28 cases (13.73%), and lexical borrowing with 21 cases (10.29%).

The extralinguistic challenges consisted of incorrect auditory comprehension and the speaker's speech rate. Incorrect auditory comprehension accounted for 21 cases (53.85%), while rapid speech accounted for 18 cases (46.15%). The findings thus show that linguistic challenges constituted the dominant category, with lexical manipulation in the target language and problems in equivalence selection representing the most frequent challenges. At the extralinguistic level, difficulties in auditory comprehension occurred slightly more frequently than the speaker's rapid speech.

Conclusion

The analysis identified 243 challenges in the Persian simultaneous interpretation of the selected political speech. Of these, 204 cases (83.95%) were linguistic, while 39 cases (16.05%) were extralinguistic. Thus, linguistic challenges constituted the greater proportion of the identified challenges.

Among the linguistic challenges, increase and reduction of lexical items in the target language had the highest frequency, with 107 cases (52.45%). The second category was incorrect lexical equivalence from the source language, with 48 cases (23.53%). This was followed by reduction of source-language words and sentences, with 28 cases (13.73%), and lexical borrowing from the source language, with 21 cases (10.29%). Therefore, the most frequent linguistic challenge was lexical manipulation in the target language, followed by problems in selecting appropriate equivalents for lexical items and political terminology.

The analysis showed that some additions and omissions affected the transfer of the source message. Problems were also observed in the selection of equivalents for political expressions whose meaning depended on their context. In addition, instances of borrowing from the source language and the influence of source-language structures were identified in the Persian interpretation. These findings highlight the importance of selecting appropriate Persian equivalents and using natural Persian lexical and syntactic structures while preserving the meaning of the source message.

The analysis of extralinguistic challenges identified 39 cases. Incorrect auditory comprehension accounted for 21 cases (53.85%), while the speaker's speech rate accounted for 18 cases (46.15%). Thus, incorrect auditory comprehension had a higher frequency than rapid speech. The examples analyzed in the study indicate that difficulties in hearing and understanding the source speech resulted in omissions and incomplete transfer of parts of the message. The speaker's rapid speech was also a challenge because of the limited time available for receiving, processing, and reproducing the message.

Overall, the findings demonstrate that linguistic challenges were more frequent than extralinguistic challenges. Within the linguistic category, increase and reduction of target-language lexical items and incorrect lexical equivalence were the most frequent challenges. Within the extralinguistic category, incorrect auditory comprehension and the speaker's speech rate were the principal challenges.

Based on these findings, improving simultaneous interpreting in political discourse requires greater attention to the accurate identification and transfer of specialized political concepts and terminology, appropriate selection of equivalents, and accurate auditory comprehension. The interpreter should also be able to manage psychological pressure and maintain concentration under conditions of rapid speech. Sufficient knowledge of political terminology and concepts in both languages is necessary, and natural Persian lexical and syntactic structures should be used rather than unnecessary influence from the source language. Maintaining fidelity to the source message while producing an appropriate Persian rendering is therefore essential for accurate simultaneous interpretation of political discourse.

تحلیل بسامدی چالش‌های زبانی و فرازبانی در ترجمه همزمان سخنرانی سیاسی از عربی به فارسی؛

مطالعه موردی: سخنرانی شیخ نعیم قاسم (۲۷ بهمن ۱۴۰۴)

علی اسودی (نویسنده و مسئول) دانشیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

asvadi@khu.ac.ir

عیسی زارع درنیا نی دانشیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

isazaredorniani@khu.ac.ir

طالب یوسفی معرفاوی دانشجوی کارشناسی ارشد، مترجمی زبان عربی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران

tyousefim@gmail.com

چکیده

گسترش روزافزون تعاملات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی میان جمهوری اسلامی ایران و کشورهای عربی، ضرورت توجه به ترجمه شفاهی همزمان عربی - فارسی را بیش از پیش آشکار ساخته است. ترجمه همزمان در حوزه گفتمان سیاسی به دلیل تأثیر مستقیم بر روابط بین الملل، از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است به گونه‌ای که هرگونه خطا در انتقال مفاهیم، معانی و مواضع سیاسی می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای در سطح روابط دولت‌ها و ملت‌ها به همراه داشته باشد. پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی در راستای بررسی مهم ترین چالش‌های ترجمه همزمان سیاسی عربی به فارسی سعی دارد سخن رانی سیاسی نعیم قاسم دبیر کل حزب الله لبنان در تاریخ ۲۷/بهمن/۱۴۰۴ را بررسی کند. داده‌های پژوهش از طریق مقایسه متن مبدأ و ترجمه همزمان فارسی گردآوری شده و نشان می‌دهد که چالش‌های مترجم را می‌توان در دو دسته کلی چالش‌های زبانی و فرازبانی طبقه‌بندی کرد. از بین چالش‌های زبانی بیشترین مشکلات مشاهده شده شامل افزایش و کاهش واژگان در زبان مقصد (۱۰۷ مورد)، نبود معادل‌های دقیق برای واژه‌ها و ساختارهای دستوری (۴۸ مورد)، کاهش واژه گان و جمله‌ها در زبان مبدأ (۲۸ مورد)، و همچنین وام‌گیری از زبان مبدأ (۲۱ مورد) می‌باشند. همچنین در حوزه چالش‌های فرازبانی، سرعت بالای گفتار سخنران (۱۸ مورد) و ضعف درک شنیداری مترجم (۲۱ مورد) مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کیفیت ترجمه همزمان تشخیص داده شدند. یافته‌ها نشان داد از میان ۲۴۳ چالش شناسایی شده، سهم چالش‌های زبانی ۸۳٪/۹۵ (۲۰۴ مورد) و فرازبانی ۱۶٪/۰۵ (۳۹ مورد) است. در حوزه زبانی، بیشترین بسامد به دست‌کاری واژگانی مقصد اعم از حذف و اضافه (۵۲٪/۴۵) و سپس خطای معادل‌یابی اصطلاحات سیاسی (۲۳٪/۵۳) اختصاص دارد؛ وام‌گیری و حذف از مبدأ نیز در مراتب بعدی جای گرفتند. در بخش فرازبانی، اختلال در درک شنیداری و شتاب کلامی گوینده، عمده‌ترین موانع بازآفرینی دقیق پیام گفتمانی بودند. بنابراین ارتقای کیفیت ترجمه همزمان سیاسی مستلزم تقویت توانایی مترجم در تشخیص و انتقال دقیق مفاهیم و اصطلاحات تخصصی سیاسی، افزایش مهارت معادل‌یابی و درک شنیداری، و ارتقای توانایی مدیریت فشار روانی و حفظ تمرکز در شرایط سرعت بالای گفتار است.

کلیدواژه‌ها: چالش‌های ترجمه، ترجمه شفاهی، ترجمه همزمان، گفتمان سیاسی، سخنرانی نعیم قاسم

۱- مقدمه

ترجمه پدیده‌ای است که از دیرباز هم راه انسان بوده و یکی از مهم‌ترین ابزارهای برقراری ارتباط میان انسان‌ها به شمار می‌آید. این پدیده در طول تاریخ، نقش اساسی در تأمین نیاز بشر به ارتباط و تبادل اطلاعات ایفا کرده است. اگرچه ترجمه به‌عنوان یک فعالیت علمی با اصول، قواعد و نظریه‌های مشخص، از اوایل قرن بیستم مورد توجه قرار گرفت، اما خود عمل ترجمه قدمتی به درازای تاریخ بشر دارد. پدیده ترجمه نقش بسزایی در انتقال مفاهیم، اطلاعات، دانش و دستاوردهای فرهنگی و تمدنی از یک زبان به زبان دیگر ایفا کرده است (العسیر، ۱۹۹۹: ۵).

تحولات در عرصه ارتباطات جهان معاصر و گسترش مناسبات فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نظامی میان کشورها موجب شده است که ترجمه به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای انتقال دانش، فرهنگ و اندیشه، جایگاهی راهبردی در روابط و تعاملات بین‌المللی پیدا کند. در این بین، ترجمه شفاهی همزمان به دلیل ماهیت آنی و نقش مستقیم آن در انتقال پیام، از حساسیت بیشتری نسبت به سایر گونه‌های ترجمه برخوردار است.

نقش مترجم نیز چنان دارای اهمیت است که از دیر باز تا کنون مورد توجه متخصصان، محققان و منتقدان این حوزه بوده است. شاید کهن‌ترین سندی که به نقش مترجم و اهمیت ترجمه پرداخته، کتیبه‌ای باشد که از آرامگاه «هارم‌هاب» در ممفیس مصر کشف شده است. (حقانی ۱۳۹۹: ۱۴)

ترجمه هم‌زمان یکی از گونه‌های ترجمه شفاهی است که در آن، مترجم هم‌زمان با سخن گفتن گوینده، گفتار را دریافت کرده و پس از درک و پردازش آن، در زبان مقصد بازتولید می‌کند. این نوع ترجمه در شرایطی انجام می‌شود که فرایند تولید گفتار از سوی گوینده و فرایند ترجمه از سوی مترجم به صورت هم‌زمان در جریان است. از این رو، مترجم در حین انجام ترجمه، به طور پیوسته با فرایندهایی همچون شنیدن، درک، پردازش و بازتولید گفتار مواجه است و مهارت‌های زبانی و توانایی پردازش اطلاعات در این فرایند مطرح می‌شوند.

گفتمان سیاسی یکی از حوزه‌هایی است که در آن، ارتباط میان گوینده و مخاطب در چارچوب موضوعات، مواضع و مناسبات سیاسی شکل می‌گیرد. این نوع گفتمان می‌تواند موضوعاتی همچون روابط میان کشورها، سیاست خارجی، مسائل بین‌المللی، مواضع رسمی و دیدگاه‌های سیاسی را دربرگیرد. سخنان سیاسی نیز متناسب با موقعیت ارتباطی، مخاطبان و موضوع مورد بحث، در قالب‌های گوناگون، از جمله سخنرانی، نشست، مصاحبه و بیانیه، ارائه می‌شوند و ترجمه هم‌زمان می‌تواند یکی از شیوه‌های انتقال این گفتارها میان زبان‌های مختلف باشد.

در چنین موقعیت‌هایی، مترجم با گفتاری مواجه است که افزون بر عناصر زبانی، دارای مؤلفه‌های مرتبط با موضوع، بافت و موقعیت ارتباطی است. بنابراین، در فرایند ترجمه هم‌زمان گفتمان سیاسی، مترجم با مجموعه‌ای از عناصر زبانی و محتوایی روبه‌رو است که باید در جریان ترجمه مورد توجه قرار گیرند. واژگان و اصطلاحات سیاسی، نحوه بیان مواضع، مفاهیم تخصصی و شیوه طرح دیدگاه‌های گوینده از جمله عناصری هستند که در این نوع گفتار حضور دارند و در فرایند ترجمه هم‌زمان مطرح می‌شوند.

آنچه در این میان بیش از پیش ضرورت خود را نمایان می‌سازد، اهمیت پرداختن به ترجمه هم‌زمان درست و همچنین رفع موانع و مشکلات این حوزه است؛ زیرا تنها از طریق شناسایی این مشکلات و چالش‌ها است که می‌توان راهکارهای مناسب ارائه داد. در همین راستا، پژوهش حاضر با تمرکز بر ترجمه هم‌زمان یکی از سخنرانی‌های سیاسی دبیر کل حزب الله لبنان (نعیم قاسم) در تاریخ ۲۷/بهمن/۱۴۰۴ در صدد آن است تا

مهمترین چالش‌های ترجمه هم‌زمان از عربی به فارسی در حوزه گفتمان سیاسی را واکاوی کند، به این امید که بتواند گامی مؤثر در ارتقای کیفیت ترجمه هم‌زمان متون سیاسی بردارد.

۱-۱- پرسش‌های پژوهش

- عمده‌ترین چالش‌های زبانی (در سطوح معادل‌یابی، دخل و تصرف واژگانی و وام‌گیری) و فرازبانی (شتاب گفتار و درک شنیداری) در ترجمه هم‌زمان سخنرانی نعیم قاسم کدامند؟
- الگوی بسامدی چالش‌های زبانی و فرازبانی در ترجمه فارسی این سخنرانی چگونه توزیع شده و کدام مؤلفه بالاترین بسامد وقوع خطا را به خود اختصاص داده است؟

- راهبردهای کارآمد معادل‌یابی و مدیریت شناختی-شنیداری جهت مهار چالش‌های شناسایی‌شده و حفظ بار گفتمانی پیام در ترجمه هم‌زمان عربی-فارسی کدامند؟

برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش، سخنرانی سیاسی نعیم قاسم، دبیرکل حزب‌الله لبنان، در تاریخ ۲۷ بهمن ۱۴۰۴، به‌عنوان یکی از چهره‌های شاخص و تأثیرگذار سیاسی در منطقه، به دلیل برخورداری از ویژگی‌های برجسته گفتمان سیاسی، تراکم مفاهیم سیاسی و وجود ترجمه هم‌زمان رسمی از عربی به فارسی، به‌عنوان نمونه دیداری - شنیداری انتخاب شد. سپس، اصلی‌ترین مشکلات و چالش‌های ترجمه هم‌زمان، همراه با بسامد وقوع هر یک، شناسایی و بررسی شد و برای رفع آن‌ها راهکارهای عملی ارائه گردید.

۱-۲- پیشینه پژوهش:

تا کنون، پژوهش‌های فراوانی در زمینه ترجمه شفاهی و به‌طور خاص ترجمه هم‌زمان صورت گرفته است که به‌عنوان نمونه می‌توان به پژوهش‌های زیر اشاره کرد:

محمودزاده (۱۳۸۲) در مقاله‌ای با عنوان (زمان: تفاوت عمده میان ترجمه شفاهی و مکتوب) به بیان تفاوت‌ها و اشتراکات ترجمه شفاهی و مکتوب پرداخته است.

فقهی و سلمانی (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان (نگاهی به چالش‌های ترجمه هم‌زمان فارسی - عربی و بالعکس) به بیان دشواری معادل‌یابی، فشار شناختی و محدودیت زمانی مترجمان هم‌زمان پرداخته‌اند.

خوش سلیقه و صحاف (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان [چالش‌های زبانی و فرازبانی در ترجمه شفاهی پیاپی: (مورد پژوهی ترجمه سخنرانی باراک اوباما) به بررسی چالش‌های زبانی و فرازبانی مترجمان کم تجربه در برگردان ترجمه متن سخنرانی سیاسی به زبان انگلیسی پرداخته‌اند].

شفیعی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان [طرحی برای آموزش ترجمه دیداری در کلاس‌های ترجمه شفاهی] کاستی‌های روش‌های آموزش ترجمه در دوره کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی را آشکار ساخته و در جهت جبران آن، الگویی نوین برای سطوح ابتدایی آموزش ارائه داده‌اند.

جعفری (۱۳۹۷) در مقاله‌ای تحت عنوان (بررسی ایدئولوژیک ترجمه شفاهی سخنرانی حسن روحانی در سازمان ملل؛ ترجمه انگلیسی شبکه‌های پرس‌تی‌وی ایران و فرانس ۲۴ فرانسه) به نقد و تحلیل ترجمه شفاهی سخنرانی رئیس‌جمهور اسبق ایران، در مجمع عمومی سازمان ملل متحد پرداخته و ترجمه‌های ارائه شده توسط دو شبکه بین‌المللی مذکور را مورد بررسی تطبیقی و ایدئولوژیک قرار داده است.

کواری و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله‌ای تحت عنوان (چالش‌های ترجمه همزمان از زبان فارسی به عربی؛ مطالعه موردی: گفتمان نظامی) به بیان مشکلات مترجمان همزمان در حوزه گفتمان نظامی پرداخته‌اند.

قاسمی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان (بررسی عملکرد حافظه کوتاه مدت در فرآیند ترجمه شفاهی عربی به فارسی و بالعکس؛ بررسی موردی ترجمه شبکه‌های العالم و خبر) به چگونگی معادل سازی توسط مترجم و تبیین عملکرد حافظه کوتاه مدت در فرآیند ترجمه شفاهی و همزمان عربی به فارسی و بالعکس پرداخته‌اند.

اسماعیلی و کشاورز (۱۴۰۱) در مقاله‌ای تحت عنوان (مطالعه آسیب شناسانه در چالش‌های ترجمه همزمان سیاسی؛ مطالعه موردی سخنرانی سید حسن نصرالله) چالش‌های ترجمه همزمان را مورد کنکاش قرار داده‌اند.

بررسی و مطالعه پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که بخش عمده مطالعات ترجمه هم زمان بر زبان انگلیسی و مسایل عمومی ترجمه شفاهی متمرکز بوده و پژوهش‌های مرتبط با ترجمه همزمان عربی به فارسی در حوزه گفتمان سیاسی، از نظر تعداد و عمق تحلیل اندک است. از این رو، نوآوری پژوهش حاضر در مقایسه با پیشینه‌ها، گذار از رویکردهای صرفاً توصیفی یا روان‌شناختی (نظیر حافظه کوتاه مدت) به یک تحلیل نظام‌مند، تجربی و بسامدمحور در زوج‌زبانی عربی-فارسی است این مطالعه با تکیه بر ۲۴۳ داده عینی از

گفتمان زنده سیاسی مقاومت، چالش‌ها را به دو حوزه دقیق «زبانی» و «فرازبانی» تفکیک کرده و هم‌زمان با استخراج الگوی آماری خطاها، راهکارهای کاربرستی معادل‌یابی را در شرایط واقعی شتاب کلامی گوینده ارائه می‌دهد.

۱-۳- روش پژوهش

جهت نیل به هدف اصلی پژوهش، که همانا آسیب‌شناسی و واکاوی چالش‌های ترجمه هم‌زمان در متون سیاسی است، روش تحقیق توصیفی-تحلیلی به کار گرفته شده است. داده‌های اصلی این پژوهش متشکل از متن عربی و ترجمه هم‌زمان فارسی سخنرانی نعیم قاسم- دبیرکل حزب الله لبنان- با مدت زمان ۳۸ دقیقه و ۲۲ ثانیه می‌باشد که از دو بخش تشکیل شده، بخش اول در مورد بزرگداشت سالگرد سه فرمانده شهید حزب الله (شهید شیخ راغب، شهید سیدعباس و شهید حاج عماد) که این قسمت مورد بحث ما نیست و قسمت دوم که ماده اصلی این پژوهش است و بخش سیاسی سخنرانی وی می‌باشد از دقیقه ۱۴ و ۲۳ ثانیه شروع و تا پایان سخنرانی ادامه خواهد داشت که در خصوص تحولات منطقه غرب آسیا (خاور میانه) است.

فرآیند گردآوری داده‌های پژوهش حاضر به این صورت بود که ابتدا به آرشیو شبکه ماهواره ای المنار (شبکه اطلاع رسانی و رسانه ای حزب الله لبنان) و سپس به بخش آرشیو وب سایت شبکه ششم سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مراجعه و فایل صوتی- تصویری سخنرانی نعیم قاسم (در تاریخ ۲۷ بهمن ۱۴۰۴، مصادف با ۱۶/۰۲/۲۰۲۶ میلادی) بارگیری و بعد از آن ترجمه هم‌زمان این سخنرانی در معرض بررسی و تحلیل محتوایی قرار گرفت. در این فرآیند پیش از آغاز تحلیل و بررسی، کیفیت مطلوب صدا و شیوایی سخنان مورد تأیید قرار گرفت و در ادامه متن عربی این سخنرانی و ترجمه هم‌زمان فارسی آن پیاده‌سازی و سپس با نگرش دقیق، چالش‌های زبانی و فرازبانی موجود در ترجمه، طی چندین مرحله استخراج شد. در ادامه با مراجعه به مبانی نظری پژوهش، چالش‌های شناسایی شده، مورد تحلیل قرار گرفت و در نهایت ترجمه پیشنهادی ارائه شد.

۲- مبانی نظری پژوهش

آشنایی با دیدگاه‌ها، نظریه‌ها و مطالعات پیشین مرتبط با موضوع پژوهش باعث می‌شود تا ابعاد مختلف آن تبیین و پشتوانه نظری لازم برای تحلیل یافته‌ها فراهم شود. مترجم باید اصل وفاداری را رعایت کند، ولی با این حال، افزایش واژگان در زبان مقصد بنا به دلایل متعددی اتفاق می‌افتد که از آن جمله می‌توان به تشریح و توضیح مفاهیم و سخنان گوینده، انتقال معنا از زبان مبدأ به زبان مقصد با هدف رساندن پیام و قابل درک بودن سخنان گوینده برای دریافت‌کننده، و در برخی موارد به دلیل مسائل ایدئولوژیک یا نبود معادل مناسب اشاره کرد. این افزایش واژگان تا جایی که به مفاهیم و کلام گوینده آسیب نرساند، ایرادی ندارد. همچنین یکی از مهم‌ترین شیوه‌هایی که گروهی از مترجمان به منظور دوری از طولانی شدن جملات و عدم ترجمه واژگان دشوار در حین ترجمه به کار می‌گیرند، این است که از برخی واژگان و جملات بیان‌شده از سوی

گوینده گذر کرده و آن‌ها را نادیده می‌گیرند و باعث کاستن از واژگان و جملات مبدأ می‌شوند. این کاستن و صرف‌نظر کردن در برخی مواقع با توجه به بافت‌های فرهنگی و زمانی - مکانی قابل قبول می‌باشد، اما در مواردی نیز مانع از انتقال صحیح پیام گوینده می‌شود. این شیوه در ترجمه شفاهی امری بدیهی و رایج است؛ باین حال، نباید به گونه‌ای باشد که به مفاهیم بنیادین و اصلی موضوع لطمه بزند. از دیدگاه آنتوان برمن³، زبان‌شناس برجسته، هرگونه ایجاز، اطناب یا تغییر در ساختار متن مبدأ، نقض اصل امانت‌داری محسوب می‌شود و سبک اصلی گفتار را دچار دگرگونی می‌سازد (نیازی و قاسمی اصل، ۱۳۹۷: ۳۶).

۱-۲- چالش‌های ترجمه

ترجمه فرایندی است که طی آن، متنی از زبان مبدأ به زبانی دیگر منتقل می‌شود و این امر باعث می‌شود که دسترسی مخاطبان به محتوای متنی که در زبان و فرهنگ دیگری تولید شده، در بستر زبان و فرهنگی دیگر برایشان فراهم شود. (حقانی، ۱۳۸۶: ۵۳)

ترجمه فعالیتی ذهنی، آگاهانه، هدفمند و جهت دار که با توجه به نیازها، امیال، باورها و تصورات جامعه و فرهنگ مقصد انجام می‌گیرد (غضنفری، ۱۳۸۵: ۷۶).

یوجین نایدا برای ترجمه چنین تعریفی در نظر گرفته است: ترجمه، یافتن نزدیکترین معادل طبیعی پیام زبان مبدأ در زبان مقصد است، ابتدا از حیث معنا و سپس از نظر سبک. (نیازی و قاسمی اصل، ۱۳۹۷: ۱۵۶)

با توجه به نظریات یوجین نایدا^۱، پیترومارک^۲، آنتوان برمن^۳، ژان پل وینی^۴ و ژان داربلنه^۵ چالش‌های ترجمه به عواملی گفته می‌شود که فرآیند انتقال صحیح معنا و مقصود پیام از زبان مبدأ به زبان مقصد را با دشواری مواجه می‌سازند. این چالش‌ها در سطوح مختلفی مانند؛ سطوح واژگانی (عدم وجود معادل دقیق)، ساختاری (تفاوت در دستور زبان مبدأ و مقصد)، معنایی، فرهنگی (عدم وجود مفهوم مشترک) و ... می‌باشند که باعث می‌شوند مترجم تصمیماتی مانند بومی سازی، وام گیری، حذف و اضافه و ... در زمان فرایند ترجمه اتخاذ کند (نیازی و قاسمی اصل، ۱۳۹۷: ۱۶۴-۳۶).

۲-۲- ترجمه شفاهی

ترجمه شفاهی گونه‌ای از ترجمه به شمار می‌رود که در آن، برگردان [اولین و آخرین به زبان دیگر، مبتنی بر ارائه یکباره جمله‌ای است که در زبان مبدأ تولید می‌گردد. (کواری و همکاران، ۱۳۹۸: ۷۴، به نقل از پوچ‌هکر، ۱۳۹۵: ۱۸).]

به اعتقاد همرز و بلانک در فرایند ترجمه‌ی شفاهی همزمان، مترجم به گفتار گوینده‌ای که به زبان مبدأ (الف) سخن می‌گوید گوش فرا می‌دهد، محتوای پیام را در ذهن پردازش نموده و به‌طور هم‌زمان، برگردان ترجمه خود را به زبان مقصد (ب) ارائه می‌کند. به عبارت دیگر او بخشی از پیام را به زبان ب ترجمه می‌کند و در همان حال به بخش دیگری از پیام در زبان الف گوش می‌سپارد (همرز و بلانک، ۱۳۸۴: ۱۲).

1- Nida, E.

2- Newmark, P.

3- Berman, A.

ترجمه شفاهی به دو گونه اصلی یعنی ترجمه پیاپی (متوالی) و همزمان تقسیم شده که در گونه نخست مترجم معمولاً در جلسه یا نشست حضور یافته و با قرار گرفتن در میان حاضران یا در کنار آنان، اقدام به ترجمه می کند. وی باید سخنان گوینده را در خاطر نگه دارد یا برای پیشگیری از فراموشی، مطالب را در دفترچه یادداشت خود ثبت کند و پس از پایان جمله محتوای بیان شده را ترجمه نماید. (اسماعیلی و کشاورز، ۱۴۰۱: ۱۴ به نقل از دموکی، بی تا: ۱۱) گونه دیگر ترجمه شفاهی، مترجم به شکل همزمان و آنی به صورت غیرحضور و با قرارگیری در اتاقکی مخصوص، با بهره گیری از هدست و گوشی های ویژه به برگردان پیام از زبان مبدا به مقصد اقدام می کند. البته در برخی موارد مترجم در کنار یک شخصیت به صورت همزمان به ترجمه می پردازد. در این نوع ترجمه، اطلاعات و داده ها به شکل سریع تبادل می شود و مترجم باید علاوه بر آشنایی حداکثری به دو زبان مبدا و مقصد و موضوع مورد بحث از سرعت عمل و توانایی کافی بهره مند باشد تا بتواند در مدت زمانی کوتاه با استفاده از دانش علمی و هوش بالای خود نسبت به انتقال درست پیام گوینده به مخاطب اقدام کند. (فقهی و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۲۶)

محققان، در حوزه ترجمه همزمان دو مرحله کلیدی را به مترجمان پیشنهاد کرده اند:

۱- مرحله نخست دریافت و درک صحیح پیام گوینده: در این مرحله، مترجم با تکیه بر توانایی ذهنی خود، کلام گوینده را دریافت و طبق موقعیت های ارتباطی و زبانی ترجمه می کند (نورالدین، ۲۰۱۳: ۸۳).

۲- مرحله دوم معادل یابی و بازسازی جملات متناظر در زبان مقصد: در این مرحله، مترجم پس از حذف مطالب کم اهمیت و غیر ضروری و تمرکز به محتوای اصلی سخنان، باید تلاش کند تا معادل های زبانی و ساختار جملات متناظر را به بهترین شکل ممکن با تکیه بر قواعد دستوری، آوایی و معنایی زبان مقصد برگزیند. (کواری و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۰).

محققان پیشین، ویژگی های مهمی را برای مترجم شفاهی ذکر کرده اند که به طور خلاصه عبارتند از: اعتماد به نفس و تمرکز بالا، آشنایی کافی با اصطلاحات تخصصی و فرهنگی دو زبان (فقهی و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۳۱)،

سرعت مناسب گفتار، آشنایی با لهجه گوینده، پرهیز از دخالت ایدئولوژی شخصی در ترجمه (کواری و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۲).

علاوه بر موارد بیان شده، مترجم باید از دخالت دادن ایدئولوژی شخصی خود در ترجمه شفاهی نیز خودداری کند (جعفری، ۱۳۹۷: ۹). گاهی، هم سویی اعتقادی و فکری مترجم همزمان با گوینده، عاملی است که باعث انتخاب وی برای این امر می شود. در نتیجه، مترجم در جریان برگردان گفتار (پیام) از زبان مبدا به مقصد، ناخواسته تحت تاثیر ایدئولوژی و

باورهای شخصی خود قرار می گیرد (غضنفری، ۱۳۸۵: ۷۷). بدین ترتیب، باورهای اعتقادی و فکری مترجم نقشی تعیین کننده در فرایند ترجمه ایفا می کند و وی می بایست نهایت سعی خود را بکند تا برگردانی هماهنگ با زبان مقصد ارائه نماید.

۲-۳- ترجمه هم زمان

ترجمه هم زمان، برگردان سخن به زبان دوم، هم زمان با سخن گفتن گوینده به زبان مبدأ است. این شیوه از ترجمه، ویژه کنفرانس ها و همایش هاست و مترجم، گفتار سخنران را به صورت آنی از زبان اصلی به زبان مقصد ترجمه می کند (کواری و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۳).

ترجمه هم زمان، برگردان شفاهی واژگان نیست، بلکه بازشناسی معنای یک پیام و بازگویی آن در قالب زبانی دیگر است (میرعمادی، ۱۳۶۹: ۲۱۴).

۲-۴- گفتمان سیاسی

گفتمان سیاسی به سان یک نظم گفتمانی قابل فهم است که همواره در درون فرایندهای گسترده تر فرهنگی و اجتماعی در حال دگرگونی است و این فرایندها، سایر حوزه های وابسته به خود را در معرض تأثیر قرار می دهند. در تحلیل گفتمان سیاسی (و در واقع، هرگونه گفتمان) باید به دو نکته توجه کرد: نخست، توجه به رویدادهای ارتباطی و دوم، نظم گفتمانی (سلطانی و همکاران، ۱۳۸۷: ۷۱).

۲-۵- نعیم قاسم

شیخ نعیم بن محمد نعیم قاسم روحانی شیعی و سیاست مدار لبنانی پس از ترور شهید سید حسن نصرالله و شهید سید هاشم صفی الدین، در اکتبر ۲۰۲۴ از سوی شورای رهبری حزب الله به عنوان چهارمین دبیر کل این جنبش انتخاب شد. او در سال ۱۹۵۳ در منطقه البسطه التحتا در بیروت به دنیا آمد. وی مدرک لیسانس و فوق لیسانس خود را در رشته شیمی دریافت کرد و از همان سال های دهه ۷۰ قرن گذشته میلادی در گروه های اسلامی لبنان وارد فعالیت شد. بعد از انقلاب اسلامی در ایران، شیخ نعیم قاسم از جنبش امل استعفا کرد و مطالعات حوزوی خود را تکمیل نمود. و یکی از عناصر برجسته در روند تاسیس حزب الله در سال ۱۹۸۲ میلادی بود و به عنوان عضو شورای حزب الله انتخاب شد. (وبگاه شبکه العام، ۱۴۰۳)

۳- چالش های ترجمه در سخنرانی نعیم قاسم

بررسی و تحلیل داده های پژوهش نشان داد که چالش های موجود در ترجمه هم زمان سخنرانی نعیم قاسم را می توان در دو دسته کلی چالش های زبانی و چالش های فرازبانی طبقه بندی کرد.

۳-۱- چالش‌های زبانی

یکی از مهم‌ترین موانع در برقراری ارتباط مؤثر میان افراد و جوامع مختلف چالش‌های زبانی است که در ترجمه همزمان شامل افزایش و یا کاهش واژگان در زبان مقصد و مبدا، وام‌گیری واژگانی و نحوی از زبان مبدا و همچنین عدم معادل‌یابی صحیح می‌باشد.

۳-۱-۱- افزایش و کاهش واژگان در زبان مقصد و مبدا

به عنوان نمونه، در دقیقه ۱۵ و ۴۷ ثانیه متن سخنرانی نعیم قاسم و ترجمه شفاهی آن بدین شرح است:
متن سخنرانی: ((وآخر العنقود - إذا صح التعبير - قبل أن ينطلق حزب الله كان من خلال وجود وقيادة الإمام موسى الصدر - أعاده الله تعالى ورفيقه سالما - الذي قاد مقاومة حقيقية في الجنوب فهو إمام المقاومين)).
مترجم هم‌زمان: و آخرین حلقه این مسیر، قبل از شکل‌گیری رسمی حزب‌الله حضور داشتند، با حضور رهبری امام موسی صدر که خداوند او و دو همراهش را سالم بازگرداند، شکل گرفت. او مقاومت واقعی جنوب را رهبری کرد و امام مقاومان بود.

در اینجا می‌بینیم که مترجم آخر العنقود را آخرین حلقه این مسیر ترجمه کرد (آخر العنقود یک تعبیر کنایی به معنای «ته تغاری» یا آخرین فرد این خانواده است) و واژه رسمی را نیز که در متن اصلی وجود ندارد را در ترجمه اضافه کرده است. همچنین (إذا صح التعبير) را نادیده گرفت این افزایش و کاهش واژگان می‌تواند دلایل مختلفی داشته باشد.

در نمونه دیگری از این مورد مربوط به دقیقه ۲۱ و ۳۴ ثانیه است.

متن سخنرانی: ((أليس قتل الشبان الأربعة بين المصنع وجديدة يابوس هو عدوان فيه روح الإبادة؟ أليس قتل الشبان في حانين الذي يريد أن ينقل الطلاب في الفان هو عمل فيه إبادة بشرية؟))

مترجم هم‌زمان: آیا قتل چهار جوان بین المصنع و جدیده یابوس یک تجاوز همراه با روحیه ی نسل‌کشی نبود، آیا قتل جوانی در حانین که می‌خواست دانش‌آموزان را با ون یا با خودرو، یک اقدام نابودکننده انسانی نبود.

در اینجا نیز مترجم معادل (روح) را روحیه ترجمه کرده و همچنین ون و خودرو را با هم آورده ضمناً جمله را کامل نکرده و (اباده) را نابودکننده ترجمه کرده است. علاوه بر این‌ها کلمه «الشباب» به معنای (ان جوان) است کلمه ینقل ترجمه نشده است «یا با خودرو» افزوده مترجم است.

در این ترجمه که کلمه «الشاب» حذف شده، «ينقل» ترجمه نشده و جمله ناتمام مانده است، بیانگر چالش در انتقال کامل عناصر معنایی و محتوایی متن مبدأ است. از سوی دیگر، افزودن عبارت «یا با خودرو» نمونه‌ای از افزوده‌سازی و ترجمه «الإبادة» به «نابودکننده» نیز نمونه‌ای از انتخاب معادل نامتناسب با معنای واژه در زبان مبدأ است.

نمونه دیگری نیز در دقیقه ۲۲ و ۵۵ ثانیه می باشد.

متن سخنرانی :

هنا أريد أن ألفت لأمر مهم: الاتفاق مفصل، الاتفاق يجب ما قبله، الاتفاق مرحلة جديدة. هؤلاء الذين يقولون دائماً: ما أنتم عملتم المصادقة؟ الاتفاق أنهى المرحلة السابقة، تحدثوا معنا من الآن فصاعداً. ما الذي يحصل؟ إسرائيل تعتدي، وبما أن الاتفاق عقده الدولة اللبنانية فهي تتحمل المسؤولية الكاملة.

مترجم هم‌زمان: در اینجا می خواهم به نکته مهمی اشاره کنم توافق، مرحله ای در واقع جدید است و آنچه پیش از آن بوده را از میان می برد این مرحله جدید است. کسانی که می گویند شما حمایت کردید پس تمام شد باید بدانید که توافق مرحله قبل را پایان داده است. چه حاصل شد بعد از آن، اسرائیل همچنان تجاوز می کند و چون توافق را دولت لبنان امضاء کرده مسئولیت کامل بر عهده دولت است .

در اینجا نیز مترجم واژگانی مثل باید بدانید را اضافه کرده و واژگانی مثل (تحدثوا معنا من الآن فصاعداً) را ترجمه نکرده است .

همانطور که واضح است، مترجم برخی واژه ها و عبارات را به کلام گوینده افزوده که آوردن این واژگان ضرورتی نداشته و معنای سخنان گوینده، شیوا و مقصود او به روشنی قابل درک است؛ بنا بر این مترجم در این بخش جملات را بدون دلیل طولانی کرده است و برای برخی واژه ها نیز معادل مناسبی پیدا نکرده است . همچنین برخی از واژه ها و اصطلاحات را نادیده گرفته و ترجمه نکرده است و از اصل امانتداری عبور کرده و به معنا و منظور گوینده آسیب وارد کرده است .

راهکار کاربردی: رعایت اصل وفاداری به پیام گوینده و پرهیز از افزودن یا حذف غیرضروری واژگان و جملات؛ به‌گونه‌ای که انتقال معنا بدون خدشه به محتوای پیام و در عین حال با حفظ قابلیت درک آن برای مخاطب انجام شود.

۳-۱-۲- وام‌گیری واژگانی و نحوی از زبان مبدأ

گسترش اسلام و تعامل مستمر میان جوامع و سرزمین‌های اسلامی، در کنار اشتراکات فرهنگی و تاریخی، زمینه‌ساز تبادل گسترده عناصر زبانی میان زبان‌های فارسی و عربی شده است. در نتیجه این تعاملات، شمار زیادی از واژگان از عربی به فارسی و از فارسی به عربی راه یافته و به تدریج در زبان مقصد چنان رواج یافته‌اند که گویی بخشی از واژگان بومی آن زبان به شمار می‌روند. با این حال، این واژه‌های دخیل در فرایند انتقال، همواره معنای اولیه خود را حفظ نکرده‌اند و در بسیاری از موارد دستخوش تغییرات معنایی شده‌اند.

از سوی دیگر، وجود واژگان مشترک میان فارسی و عربی، ضمن آنکه فرایند معادل‌یابی و انتقال معنا را تسهیل می‌کند، می‌تواند منشا برخی چالش‌های ترجمه نیز باشد؛ زیرا شباهت ظاهری این واژگان همواره به معنای یکسان بودن بار معنایی آنها نیست (نظری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۴). بر این اساس، مترجم افزون بر برخورداری از دانش زبانی و دایره واژگانی گسترده، باید با ابعاد فرهنگی هر دو زبان نیز آشنایی کافی داشته باشد تا بتواند مفاهیم را متناسب با ساختارها و هنجارهای زبان مقصد بازآفرینی کند.

به عنوان نمونه در دقیقه ۱۹ و ۵۲ ثانیه سخنرانی نعیم قاسم، وام‌گیری واژگانی و ساختار نحوی از زبان مبدا مشاهده می‌شود که به شرح زیر است:

متن سخنرانی: وكذلك لا تستهينوا بضم الضفة الغربية بشكل رسمي وقانوني وتدرجي من خلال الكيان الإسرائيلي. وهنا أمريكا شريك كامل، بل هي التي تدير العمليات والضم والاحتلال والقتل والإبادة،

مترجم هم‌زمان: همچنین نباید از روند رسمی، قانونی و تدریجی ضم و الحاق کرانه باختری توسط رژیم اسرائیل غافل شد در اینجا آمریکا شریک کامل است، بلکه در واقع مدیر اصلی عملیات، اشغال، کشتار و نسل‌کشی است. در اینجا، مترجم واژگانی چون «ضم» و «شریک کامل» را بر اساس کاربرد رایج آن‌ها در زبان عربی، به فارسی برگردانده است. افزون بر این، در نحوه انتقال برخی اجزای جمله، ترتیب و ساختار بیان متن مبدأ تا حد زیادی حفظ شده و ترجمه به زبان مقصد، رویکردی نسبتاً تحت‌اللفظی دارد. حال آنکه در فرایند معادل‌گزینی، شایسته‌تر آن است که از واژگان و عبارت‌هایی بهره گرفته شود که با ساختار و کاربرد طبیعی زبان مقصد، یعنی فارسی، تناسب بیشتری داشته باشند. البته نباید از نظر دور داشت که خود واژه‌های «شریک» و «کامل» در زبان فارسی نیز دقیقاً به همان مفهوم موردنظر به کار می‌روند؛ از این رو، کاربرد آن‌ها اشکال چندانی ندارد. باید گفت که شماری از واژه‌ها و کلمات عربی به سبب داشتن مرزهای مشترک جغرافیایی و پیوندهای فرهنگی ایران با کشورهای همسایه عرب، در محاورات روزمره ایرانیان جای گرفته‌اند و از این رو، کاربردشان چندان ناپسند یا ناروا به شمار نمی‌رود. با این حال، شایسته است که مترجمان هم‌زمان، نسبت به حفاظت و حراست از زبان فارسی عنایتی ویژه داشته باشند و در انتخاب معادل‌ها، به جهت پاسداشت زبان فارسی هوشمندانه و زبان‌شناسانه عمل کنند.

۳-۱-۳- چالش معادل یابی صحیح

یکی از مهم‌ترین چالش‌های ترجمه همزمان، انتخاب معادل‌های دقیق و مناسب برای واژگان و عبارات زبان مبدا است. محدودیت زمانی، سرعت بالای سخن گوینده و نیز عوامل محیطی نظیر سروصداها، جانبی، گاه مانع از درک کامل و صحیح پیام می‌شود و این امر احتمال بروز خطا در فهم و انتقال مفاهیم را افزایش می‌دهد. در چنین شرایطی، مترجم ممکن است در معادل‌یابی واژگان و ساختارهای زبانی با دشواری مواجه شود و در نتیجه، بخشی از پیام را نادرست یا ناقص منتقل کند. این مسئله می‌تواند اصل امانت‌داری در ترجمه را تحت تأثیر قرار داده و موجب فاصله گرفتن متن مقصد از مقصود اصلی گوینده شود. از این رو، هرگونه ضعف در معادل‌یابی، افزون بر کاهش دقت ترجمه، ممکن است به تحریف معنا و آسیب‌دیدن انسجام و کارکرد ارتباطی پیام منجر شود.

در دقیقه ۳۱ و ۳۳ ثانیه از سخنان نعیم قاسم عبارتی به شرح زیر آمده است.

متن سخنرانی: المذلة تحتاج إلى إجماع وطني، الاستسلام يحتاج إلى إجماع وطني.

ترجمه هم‌زمان: ذلت نیاز به اجتماع ملی دارد، تسلیم نیاز به اجماع ملی دارد،

در این عبارت مترجم الاجماع را ابتدا (اجتماع) و سپس (اجماع) ترجمه کرده که از نظر مفهوم و معنا با هم متفاوتند.

موردی دیگر در دقیقه ۳۱ و ۵۸ ثانیه از سخنرانی، عبارت زیر آمده است.

متن سخنرانی: كل الخزي والعار أن يدعو شريك في الوطن إلى حماية نفسه وعائلته على حساب قتل شركائه الآخرين.

مترجم هم‌زمان: ننگ و شرم است که شریکی در وطن برای حفظ خود و خانواده اش خواستار قربانی شدن دیگران شود.

در اینجا نیز مترجم برای (كل الخزي والعار) ترجمه ننگ و شرم است را آورده که معنای دقیقی از عبارت را نمی‌رساند.

جدول شماره (۱) بسامد چالش‌های زبانی در ترجمه سخنرانی ۲۷/بهمن/۱۴۰۴ نعیم قاسم

ردیف	چالش‌های زبانی در ترجمه عربی به فارسی سخنرانی سیاسی نعیم قاسم	فراوانی	درصد فراوانی
۱	افزایش و کاهش واژگان زبان مقصد	۱۰۷	۵۲/۴۵
۲	عدم معادل‌یابی صحیح واژگانی از زبان مبدا	۴۸	۲۳/۵۳
۳	کاهش واژگان زبان مبدا	۲۸	۱۳/۷۳
۴	وام‌گیری واژگانی از زبان مبدا	۲۱	۱۰/۲۹
۵	جمع	۲۰۴	۱۰۰

۳-۲- چالش های فرازبانی

مترجم شفاهی افزون بر چالش های زبانی، با مجموعه ای از عوامل فرازبانی نیز مواجه است که می توانند بر کیفیت ترجمه تاثیرگذار باشند. در این میان، برخورداری از تمرکز بالا، تسلط ذهنی و اعتماد به نفس کافی از مهم ترین ویژگی های مورد نیاز مترجم شفاهی به شمار می آید.

در میان چالش های فرازبانی، سرعت بالای گفتار گوینده و دشواری در دریافت و درک صحیح پیام شنیداری از مهم ترین موانعی هستند که مترجم شفاهی همزمان در ترجمه سخنرانی های نعیم قاسم با آنها مواجه بوده است. این عوامل، فرایند پردازش و انتقال دقیق پیام را با دشواری همراه کرده و در برخی موارد بر کیفیت نهایی ترجمه تأثیر گذاشته اند.

۳-۲-۱- سرعت کلام گوینده

یکی از چالش های مهم در ترجمه شفاهی همزمان، سرعت بالای گفتار گوینده است. شتاب در ارائه مطالب می تواند موجب شود مترجم بخشی از اطلاعات، نکات کلیدی و مباحث اصلی را از دست بدهد و در انتقال کامل پیام با دشواری مواجه شود. در ترجمه شفاهی حضوری، معمولاً گوینده مطالب خود را در قالب جملات کوتاه، ساده و مقطع بیان می کند تا مترجم فرصت کافی برای ترجمه پیاپی داشته باشد. با این حال، در برخی موارد گوینده به این اصل توجه کافی ندارد و مترجم ناگزیر است با تذکر به جا و مناسب، ضرورت رعایت این مسئله را یادآور شود. در ترجمه همزمان، شرایط متفاوت است؛ زیرا سخنران اغلب بدون وقفه و بدون در نظر گرفتن محدودیت های فرایند ترجمه، مطالب خود را ارائه می کند. در چنین وضعیتی، مترجم می بایست با تکیه بر توانایی های خود از جمله تمرکز ذهنی، دقت بالا و مهارت های حرفه ای ضمن حفظ خونسردی و مدیریت تنش های روانی، بر این دشواری و چالش مسلط شده و پیام را به گونه ای شایسته و دقیق به زبان مقصد منتقل نماید.

برای بهتر روشن شدن این بحث، در دقیقه ۳۳ و ۲۰ ثانیه از سخنرانی نعیم قاسم عبارتی به صورت زیر آمده است:

متن سخنرانی: أطروحتنا واضحة، وهي معروضة، ونمارسها ونقوم بها بشكل مباشر.

مترجم همزمان: طرح ما روشن، ارائه شده و آن را بطور عملی اجرا می کنیم.

(اطروحتنا) در بافت سیاسی بیشتر معنای رویکرد، موضع و دیدگاه یا طرح فکری می دهد و (نمارسها و نقوم بها) اینجا به معنی تاکید بر به اجرا درآوردن آن موضع یا رویکرد است.

راهکار پیشنهادی: افزایش تمرکز ذهنی و تسلط مترجم بر فرایند ترجمه همزمان و تقویت توانایی پردازش سریع پیام، به منظور حفظ دقت و پیوستگی ترجمه در شرایط سرعت بالای گفتار.

۳-۲-۲- عدم درک شنیداری صحیح کلام گوینده

یکی از مهم‌ترین مهارت‌های مورد نیاز در ترجمه همزمان، برخورداری از توانایی بالای درک شنیداری است. مترجمی که نتواند گفتار گوینده را به درستی و با وضوح کافی دریافت کند، در انتقال دقیق پیام با مشکل مواجه خواهد شد و ممکن است ترجمه‌ای ناقص، مبهم یا حتی مغایر با مقصود اصلی گوینده ارائه دهد. افزون بر این، عوامل صوتی مزاحم و صداهای جانبی می‌توانند بر کیفیت دریافت پیام تاثیر منفی گذاشته و فرایند ترجمه را با اختلال روبه‌رو سازند. از این‌رو، قدرت شنیدن فعال و درک دقیق پیام از جمله ویژگی‌های اساسی یک مترجم شفاهی (همزمان) حرفه‌ای به شمار می‌آید؛ زیرا تنها در سایه دریافت صحیح و کامل گفتار است که می‌توان ترجمه‌ای روان، رسا و منطبق با منظور گوینده ارائه کرد.

در همین زمینه در دقیقه ۳۵ و ۱۸ ثانیه از سخنرانی نعیم قاسم عبارتی به شرح زیر آمده است:

متن سخنرانی: أعلنوا أنكم أنجزتم ما عليكم، ولا شيء تعطونه، لأن كل ما تقولون لهم أنه عندنا قابلية للنقاش، يقولون لكم أعطونا، يا أخي قولوا لهم لم يبقَ عندنا شيء، أوقفوا كل تحرك عنوانه حصر السلاح.

مترجم هم‌زمان: اعلام کنید که وظیفه خود را انجام داده اید و هیچ امتیازی نمی دهید پس متوقف کنید، هرگونه تحرکی که درباره انحصار سلاح است.

در این عبارت مشخص است بعلت عدم درک شنیداری صحیح مترجم عبارت (یا اخی قولوا لهم لم يبقَ عندنا شيء) را ترجمه نکرده و از آن عبور کرده است.

نمونه دیگر در دقیقه ۳۵ و ۵۰ ثانیه از سخنرانی نعیم قاسم عبارت زیر آمده است:

متن سخنرانی: أنا أريد أن أسألكم، عندما يأتوا الأجانب ويقولون لكم يجب أن تقدموا شيئا، ألا تسألونهم أنتم: لماذا الإسرائيلي لا يقدم؟ تسألونهم، ماذا يجيبونكم؟ لا يردون عليكم، وأنتم لا تردوا عليهم؟ لنشاهد ماذا سيفعلون؟ الحل أن الإسرائيلي لا يرد فأنتم قدموا!! لا، لا يقدم الإسرائيلي فنحن لا نقدم، هذا المفترض أن يكون الحل، وليعمل ما يريد.

مترجم هم‌زمان: می خواهم از شما بپرسم چرا اسرائیل چیزی نمی دهد؟ چه پاسخی دارید، چه پاسخی دارید؟ هیچ پاسخی نمی دهید شما هم پاسخی نمی دهید. اگر اسرائیل امتیاز نمی دهد ما هم نباید امتیاز بدهیم این باید راه حل باشد.

در اینجا نیز ظاهراً مترجم بعلت عدم درک شنیداری صحیح برخی واژگان را ترجمه نکرده و معنای صحیح عبارت را منتقل نکرده است.

در این بافت سیاسی (یجب آن تقدموا شیئا) بیشتر به معنای باید امتیازی بدهید است یا امتیازی ارائه کنید نه صرفاً باید چیزی بدهید.

راهکار پیشنهادی: تقویت مهارت و توانایی درک شنیداری، افزایش تمرکز و تسلط ذهنی و ارتقای آمادگی مترجم برای دریافت و پردازش سریع پیام، به منظور انتقال دقیق تر محتوای سخنرانی.

جدول شماره (۲) بسامد چالش های فرازبانی در ترجمه سخنرانی ۲۷/بهمن/۱۴۰۴ نعیم قاسم

ردیف	چالش های فرازبانی در ترجمه عربی به فارسی سخنرانی سیاسی نعیم قاسم	فراوانی	درصد فراوانی
1	عدم درک شنیداری صحیح گفتار گوینده (سخنران)	21	۵۳/۸۵
2	سرعت گفتار گوینده (سخنران)	18	۴۶/۱۵
3	جمع	39	۱۰۰

نتیجه گیری

مترجم در فرایند ترجمه این سخنرانی با دو دسته کلی از چالش ها، شامل چالش های زبانی و فرازبانی، مواجهه بوده است. مهم ترین چالش های مترجم در این سخنرانی، در حوزه زبانی، شامل افزایش و کاهش واژگان زبان مقصد، عدم معادل یابی صحیح واژگانی از زبان مبدأ، کاهش واژگان زبان مبدأ و وام گیری واژگانی از زبان مبدأ بوده است. در میان این موارد، افزایش و کاهش واژگان زبان مقصد با ۱۰۷ مورد (۵۲/۴۵ درصد) بیشترین بسامد را داشته و پس از آن، عدم معادل یابی صحیح واژگانی از زبان مبدأ با ۴۸ مورد (۲۳/۵۳ درصد)، کاهش واژگان زبان مبدأ ۲۸ مورد (۱۳/۷۳ درصد) و وام گیری واژگانی از زبان مبدأ با ۲۱ مورد (۲۹/۱۰ درصد) قرار گرفته اند. همچنین، از میان چالش های فرازبانی مترجم در سخنرانی مذکور، عدم درک شنیداری صحیح گفتار گوینده با ۲۱ مورد (۸۵/۵۳ درصد) و سرعت گفتار گوینده با ۱۸ مورد (۱۵/۴۶ درصد) شناسایی شدند. بر این اساس، عدم درک شنیداری صحیح در مقایسه با سرعت گفتار، بسامد بیشتری داشته است. با توجه به داده های جدول های شماره ۱ و ۲، از مجموع ۲۴۳ چالش شناسایی شده، ۲۰۴ مورد (۹۵/۸۳ درصد) مربوط به چالش های زبانی و ۳۹ مورد (۰۵/۱۶ درصد) مربوط به چالش های فرازبانی بوده است. بنابراین، در ترجمه هم زمان گفتمان سیاسی مورد بررسی، بسامد

چالش‌های زبانی بیشتر از چالش‌های فرازبانی بوده است. بررسی داده‌ها نشان داد که با توجه به ماهیت سیاسی سخنرانی مورد بررسی، بخش قابل توجهی از چالش‌های مترجم به انتقال واژگان و انتخاب معادل مناسب در زبان مقصد مربوط بوده است. در کنار این چالش‌ها، سرعت گفتار و عدم درک شنیداری صحیح نیز از عوامل فرازبانی مشاهده شده در فرایند ترجمه بوده‌اند. بنابراین، بر پایه یافته‌های پژوهش، برای کاهش چالش‌های شناسایی شده، در حوزه زبانی، توجه بیشتر به معادل‌یابی دقیق، تسلط بر اصطلاحات و مفاهیم تخصصی حوزه سیاست در دو زبان مبدأ و مقصد و در حوزه فرازبانی نیز تقویت توانایی درک شنیداری و پردازش سریع پیام مورد تأکید است. در مجموع، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در سخنرانی مورد بررسی، چالش‌های زبانی سهم بیشتری از چالش‌های ترجمه هم‌زمان را داشته‌اند و در میان آنها، افزایش و کاهش واژگان زبان مقصد و عدم معادل‌یابی صحیح واژگانی بیشترین بسامد را داشته‌اند.

پیشنهادهای: پیشنهاد می‌شود مترجمان هم‌زمان، افزون بر تقویت مهارت‌های زبانی و ترجمه‌ای، بر افزایش تمرکز ذهنی، تقویت توانایی درک شنیداری و مدیریت شرایط تنش‌زا نیز توجه ویژه داشته باشند و همچنین تقویت تسلط مترجم بر معادل‌های رایج زبان مقصد و استفاده از واژگان و اصطلاحات متناسب با نظام زبانی فارسی، به گونه‌ای که انتقال پیام ضمن حفظ مفهوم اصلی، از تأثیرپذیری غیرضروری از ساختار و واژگان زبان مبدأ جلوگیری کند، در ضمن تسلط کافی بر اصطلاحات و مفاهیم حوزه سیاست می‌تواند از انتخاب معادل‌های نامتناسب و انتقال نادرست مفاهیم سیاسی جلوگیری کند.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ گونه تعارض منافی ندارند.

بیانیه نحوه استفاده از ابزار هوش مصنوعی

فقط در دو مورد به صورت جزئی استفاده نمودم: جست‌وجوی برخی از منابع و ترجمه فارسی به انگلیسی.

ORCID

Ali Asvadi	https://orcid.org/0000-0001-9462-740x
Isa Zare Dorniani	https://orcid.org/0000-0002-3922-6125
Taleb Yousefi Maarfavi	https://orcid.org/0009-0005-3484-9664

منابع

- اسماعیلی، سجاد و کشاورز، محمدرضا. (۱۴۰۱). مطالعه‌ای آسیب‌شناسانه در چالش‌های ترجمه‌ی همزمان سیاسی؛ (مطالعه‌ی موردی سخنرانی سید حسن نصرالله). پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی، ۲۷(۱۲)، صفحه ۹-۳۵
DOI: 10.22054/RCTALL.2022.65699.1602
- العسیر، سالم. (۱۹۹۹ م). *الترجمة فی خدمة الثقافة الجماهيرية*، بیروت: دار اتحاد العرب.
- جعفری، امید. (۱۳۹۷). بررسی ایدئولوژیکی ترجمه شفاهی سخنرانی رئیس‌جمهور ایران در سازمان ملل: ترجمه انگلیسی شبکه‌های پرس تی وی ایران و فرانس ۲۴ فرانسه. زبان‌پژوهی، ۱۱(۳۳)، ۸-۲۱.
DOI: 10.22054/jlr.2018.20573.1553
- حقانی، نادر. (۱۳۸۶). نظرها و نظریه‌های ترجمه، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- خوش سلیقه، مسعود و صحاف، آسیه. (۱۳۹۴). چالش‌های زبان و فرازبانی در ترجمه شفاهی متوالی: موردپژوهی ترجمه سخنرانی باراک اوباما. پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، ۵(۱)، ۱۹-۳۹.
- سلطانی، سید علی اصغر، تفضلی، بیژن، صدفی چوکانلو، رضا. (۱۳۸۷). تحلیل گفتمان سیاسی رسانه‌ها، مقالات گفتمان سیاسی در رسانه‌ها. ۴۲(۱۱)، ۹۰-۶۵.
- شفیعی، شیلان، توکلی، منصور و وحید دستجردی، حسین. (۱۳۹۷). طرحی برای آموزش دیداری در کلاس‌های ترجمه شفاهی. پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی. (۴۲)، ۱۰۳-۱۲۸.
- غضنفری، محمد. (۱۳۸۵). چهارچوب تحلیلی نقد ایدئولوژی در ترجمه و نگاهی به ترجمه انگلیسی بوف کور هدایت. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۲۳(۱)، ۷۶-۸۸.
- فقهی، عبدالحسین و سلمانی، حسین. (۱۳۹۴). نگاهی به چالش‌های ترجمه همزمان فارسی-عربی و بالعکس. دوفصلنامه ادب عربی، ۷(۲)، ۲۲۳-۲۴۰.
- قاسمی، محبوبه، ضیغمی، علی و عسکری، صادق. (۱۴۰۰). بررسی عملکرد حافظه کوتاه مدت در فرآیند ترجمه شفاهی عربی به فارسی و بالعکس (بررسی موردی ترجمه شبکه‌های العالم و خبر). مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی سال هفدهم شماره ۳، ۲۵-۵۲.
- کواری، علی، گنجی، نرگس و طهماسبی، عدنان. (۱۳۹۸). چالش‌های ترجمه همزمان از زبان فارسی به عربی (مطالعه موردی: گفتمان نظامی). دو فصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی، ۹(۲۱)، ۷۳-۹۳.
- DOI: 10.22054/RCTALL.2020.45805.1412
- محمودزاده، کامبیز. (۱۳۸۲). زمان: تفاوت عمده میان ترجمه شفاهی و مکتوب. مجله مطالعات ترجمه، ۱۱(۱)، ۴۵-۵۴.
- میرعمادی، سید علی. (۱۳۶۹). تئوری‌های ترجمه و تفاوت ترجمه مکتوب و همزمان، انتشارات بهارستان.
- نظری، علیرضا و اسدالله‌پور عراقی، زهره. (۱۳۹۴). تداخل زبانی و دگرگونی معنایی وام‌واژه‌های عربی و جنبه‌های تاثیر آن بر ترجمه از عربی. دو فصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی، ۵(۱۳)، ۹۷-۱۱۹.
- DOI: 10.22054/RCTALL.2015.2435
- نورالدین، لاغی. (۲۰۱۳). *الترجمة الفورية فی المحافل الدولية، مشاكلها ورواها المستقبلية من خلال أساليب الترجمة المحترفين*. بحث مقدم لنیل شهادة الماجستير فی الترجمة. الجمهورية الجزائرية. جامعة وهران. كلية الآداب، اللغات والفنون، قسم الآداب والعلوم الإنسانية. قسم الترجمة.
- نیازی، شهریار و قاسمی اصل، زینب. (۱۳۹۷). الگوهای ارزیابی ترجمه (با تکیه بر زبان عربی)، انتشارات دانشگاه تهران.
- وبگاه شبکه العالم fa.alalam.ir (۸ آبان ۱۴۰۳).

همرز، جوزین اف و بلانک، مایکل. (۱۳۸۴). ترجمه شفاهی. ترجمه کتبی و دوزبانگی. مترجم محمدرضا آهنی، مجله علوم انسانی دانشگاه امام حسین، (۵۸)، ۹-۳۲.

Translated References to English

Esmaili, S. and Keshavarz, M. R. (2022). A Pathological Study of the Challenges of Simultaneous Political in the Arabic Translation: A Case Study of Seyed Hassan Nasrallah's Speech. Translation Researches Language and Literature, Allameh Tabataba'i University, Tehran. 12(27). 9-35. [In Persian]

DOI: [10.22054/RCTALL.2022.65699.1602](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2022.65699.1602)

Al-Asir, S. (1999). Al-Tarjama fi Khidmat al-Thaqafa al-Jamahiriyya. Beirut: Dar Ittihad al-Arab. [In Arabic].

Jafari, O. (2018). An Ideological Analysis of the Interpreting of the Iranian President's Speech at the United Nations: The English Translation by Iran's Press TV and France 24 of France. Zabanpajouhi, 11(33). 8-21. [In Persian]. DOI: [10.22054/jlr.2018.20573.1553](https://doi.org/10.22054/jlr.2018.20573.1553)

Haghani, N. (2007). Translation Views and Theories. Amirkabir Publication. [In Persian].

Khosh-Saligheh, M. and Sahhaf, A. (2015). Linguistic and Paralinguistic Challenges in Consecutive Interpreting: A Case Study of the Interpretation of Barack Obama's Speech. Linguistic Researches in Foreign Languages, 5(1). 19-39. [In Persian].

Soltani, S. A. A., Tafazzoli, B. and Sadafi Chokanlou, R. (2008). Political Discourse Analysis of the Media: Articles on Political Discourse in the Media. 11(42). 65-90. [In Persian].

Shafiei, Sh. and Tavakoli, M. and Vahid Dastjerdi, H. (2018). A Framework for Visual Training in Interpreting Classes. Research and Writing of University Textbooks, (42). 103-128. [In Persian].

Ghazanfari, M. (2006). An Analytical Framework for Ideology Criticism in Translation and a Look at the English Translation of Hedayat's The Blind Owl. Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University, 23(1). 76-88. [In Persian].

Faghihi, A. H. and Salmani, H. (2015). A Look at the Challenges of Persian-Arabic and Arabic-Persian Simultaneous Interpreting. Biannual Journal of Arabic Literature, 7(2). 223-240. [In Persian].

Ghasemi, M., Zeyghami, A. and Askari, S. (2021). An Investigation of Short-Term Memory the Performance in the Process of Arabic-Persian and Persian-Arabic Interpreting: A Case Study of Interpretation on Al-Alam and Khabar Networks. Journal of the Iranian Association of Arabic Language and Literature, (60). 25-52. [In Persian].

Kowari, A., Ganji, N. and Tahmasbi, A. (2019). Challenges of Simultaneous Interpreting from Persian into Arabic (A Case Study of Military Discourse). Biannual Journal of Translation Researches in Arabic Language and Literature, 9(21). 73-93. [In Arabic]. DOI: [10.22054/RCTALL.2020.45805.1412](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2020.45805.1412)

Mahmudzadeh, K. (2003). Time: The Major Difference between Simultaneous and Written Translation. Journal of Translation Studies, 1(1). 45-54. [In Persian].

Mir-Emadi, S. A. (1990). Translation Theories and the Difference between Written and Simultaneous Translation. Baharestan Publications. [In Persian].

Nazari, A. and Asadollahpour Araqi, Z. (2015). Linguistic Interference and Semantic Change in Arabic Loanwords and Their Effects on Translation from Arabic. Biannual Journal of Translation Researches in Arabic Language and Literature, 5(13). 97-119. [In Persian].

DOI: [10.22054/RCTALL.2015.2435](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2015.2435)

Noureddine, L. (2013). Al-Tarjama al-Fawriyya fi al-Mahafil al-Dawliyya, Mashakiluha wa Ru'ahuha al-Mustaqbaliyya min Khilal Asalib al-Tarajima al-Muhtarifin. Master's Thesis in Translation. Republic of Algeria, University of Oran, Faculty of Letters, Languages and Arts, Department of Literature and Human Sciences, Department of Translation. [In Arabic].

Niazi, Sh. and Ghasemi Asl, Z. (2018). Translation Evaluation Models (with an Emphasis on the Arabic Language). University of Tehran Press. [In Persian].

Al-Alam Network Website. (2024, October 29). fa.alalam.ir. [In Persian].

Hamers, J. F. and Blanc, M. (2005). Interpreting, Written Translation and Bilingualism. Translated by Mohammad Reza Aheni. Journal of Humanities of Imam Hussein University, (58). 9-32. [In Persian].